ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ АЛЕКСЕЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН		ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛЕКСЕЕВСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

10.11.2023 п.г.т. Алексеевское № 453

«2024- 2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» муниципаль Программасын раслау турында

«Әйләнә-тирәлекне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү максатларында, «Татарстан Республикасының дәүләт программаларын һәм ведомство максатчан программаларын эшләү, тормышка ашыру һәм нәтиҗәлелеген бәяләү тәртибен һәм Татарстан Республикасының дәүләт программалары исемлеген раслау турында » 2012 елның 31 декабрендәге 1199 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Карары нигезендә

карар бирәм:

1.«2024 - 2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» муниципаль Программасын (Кушымта) расларга.

2. Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының финанс-бюджет палатасына программаны гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга.

3. Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитетының 11.11.2019 ел, № 525 «2020-2025 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә - тирә мохитне саклау Программасын раслау турында» карары 2024 елның 1 гыйнварыннан үз көчен югалткан дип таныырга.

4. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында http://alekseevskiy.tatarstan.ru/ веб-адресы буенча һәм Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз артымда калдырам.

Башкарма комитет җитәкчесе вазифаларын башкаручы **Е.А. Хәмзина**

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль
районы Башкарма комитетының
10.11.2023ел № 453
карарына кушымта

Муниципаль Программа «2024 - 2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау»

«2024 - 2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» муниципаль Программасының паспорты

Программаның исеме	«2024 - 2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау» муниципаль Программасы
Программа эшләү өчен нигез	«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы дәүләт программаларын һәм ведомство максатчан программаларын эшләү, тормышка ашыру һәм нәтиҗәлелеген бәяләү тәртибен һәм Татарстан Республикасы дәүләт программалары исемлеген раслау турында» 2012 елның 31 декабрендәге 1199 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары
Заказчы	Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләр	Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге
Программаның максатлары һәм бурычлары	**Төп максатлар:** - рациональ һәм экологик куркынычсыз ресурслардан файдалану,тотрыклы үсеш һәм халыкның социаль-икътисадый якланышы өчен кирәкле шартлар тудыру; - Алексеевск муниципаль районы халкының тормыш сыйфатын һәм сәламәтлеген яхшыртуның кирәкле шартлары буларак, әйләнә-тирә мохитнең уңай торышын тәэмин итү; **Төп бурычлар**: - Алексеевск муниципаль районы территориясендә өслек суларының сыйфатын яхшырту. - Табигый комплексларны саклау һәм торгызу, шул исәптән урманнарны яңадан торгызу һәм үсемлекләр һәм хайваннар дөньясының биологик төрлелеген үстерү. - Халыкның сәламәтлеген яхшырту, авырулар санын киметү. - Алексеевск муниципаль районы территориясендә әйләнә-тирәлекнең сыйфатын җайга салу. - Халыкның экологик культурасы системасын, гражданлык үзаңын һәм әйләнә-тирәлекнең сыйфатын тәэмин итү өлкәсендә активлыкны үстерү

Программаны тормышка ашыру сроклары	2024-2027 ел
Чаралар Исемлеге	Муниципаль Программа экологик һәм икътисадый ситуациягә бәйле рәвештә даими төзәтмәләр кертелүче конкрет чаралар системасы аша тормышка ашырыла: 1. Оештыру эшләре. 2. Су объектларын рациональ файдалану һәм саклау буенча чаралар: - халыкны чиста эчә торган су белән тәэмин итү чаралары. 3. Җир ресурсларыннан, үсемлекләр дөньясыннан рациональ файдалану һәм аларны саклау буенча чаралар. 4. Экологик тәрбия, белем бирү һәм халыкны агарту.
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаклары	Муниципаль Программаны финанслау чыганаклары булганда һәм әлеге максатларга Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджетыннан, Алексеевск муниципаль районы бюджетыннан һәм предприятиеләрдән бүлеп бирелә торган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла. 2024-2027 елларга муниципаль программаны финанслауның гомуми күләме– 209,9 млн сум. 2024 елга финанслау күләме: республика акчалары хисабына – 91,3 млн сум.; район бюджеты хисабына – 3,4 млн сум. 2025 елга финанслау күләме: республика акчалары хисабына – 42,1 млн сум.; район бюджеты хисабына – 3,91 млн сум. 2026 елга финанслау күләме: республика акчалары хисабына – 46,5 млн сум.; район бюджеты хисабына – 1,93 млн сум. 2027 елга финанслау күләме: республика акчалары хисабына - 18,5 млн сум.; район бюджеты хисабына –2,24 млн сум.
Программаны тормышка ашыруның көтелгән ахыргы нәтиҗәләре һәм	Муниципаль Программаның төп чараларын гамәли тормышка ашыру, аерым алганда, түбәндәгеләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк: - канәгатьләнерлек санитар-экологик торышны тәэмин итү;

социаль-икътисадый нәтиҗәлелек күрсәткечләре	Алексеевск ш. т. б. һәм авыл җирлекләре урамнарын яшелләндерү һәм төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыру; - әйләнә-тирәлекнең торышын начарайтуны кисәтү буенча күрелә торган чараларның оперативлыгын һәм нәтиҗәлелеген арттыру; - халык сәламәтлегенә техноген йогынты факторларын ачыклау; - экологик культура, белем дәрәҗәсен һәм халыкның мәгълүматлы булуын арттыру;

1. Программа методлары белән проблеманы чишүнең башлангыч торышын анализлау һәм аны хәл итү кирәклеген нигезләү

Татарстан Республикасында җитештерү көчләренең үсеше матди һәм мәдәни байлык үсешенә генә түгел, ә әйләнә-тирә мохитнең интенсив пычрануына һәм экологик тигезлекне бозуга да китерде.

Әйләнә – тирә мохит-кешенең яшәү һәм аның җитештерү эшчәнлеге тирәлеге. Әйләнә – тирә мохитне саклау-кешенең табигатькә тискәре йогынтысын чикләү өчен билгеләнгән билгеле бер чаралар комплексы. "Кеше-табигать» арасындагы мөнәсәбәтләр һәрвакыт гармонияле булырга тиеш, чөнки ул гына да кешегә сәламәтлек һәм җәмгыятьнең сыйфатлы үсешен тәэмин итәчәк. Табигатьне саклау беренчел халәттә һәр кешенең һәм гомумән җәмгыятьнең мәдәниятен чагылдыру булып тора. Хәзерге вакытта әйләнә-тирә мохит табигать саклау нормативларының бөтен бер системасы белән саклана.

Кешенең әйләнә-тирә мохит белән үзара мөнәсәбәтләре системасында халыкның сәламәтлеген бәяләү торган саен актуальләшә бара. Кеше сәламәтлеге күп санлы факторларга бәйле, алар арасында-табигать шартлары, хуҗалык эшчәнлеге тибы, яшәү рәвеше, мәдәният һәм санитар-гигиена күнекмәләре дәрәҗәсе, медицина хезмәте күрсәтү, авыруларның табигый алшартлары, техноген чыгышлы зарарлы матдәләр булу һәм башкалар. Кеше сәламәтлеге уңышлы табигатьтән файдалануның норматив күрсәткечләреннән берсе буларак карала.

Гомер буе кеше организмына әйләнә - тирә мохит факторларының зур спектры даими йогынты ясый. Барлык бу факторлар турыдан-туры тормыш эшчәнлегенә, сәламәтлеккә һәм гомер озынлыгына тәэсир итә. Муниципаль программа чараларын тормышка ашыру нәтиҗәсендә шәһәрнең сәнәгать предприятиеләре әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметәчәк.

Әйләнә-тирәлеккә тискәре антропоген йөкләнешнең кимүе аның торышындагы уңай үзгәрешләргә һәм Алексеевск муниципаль районында яшәүчеләрнең экологик куркынычсызлыгын арттыруга китерәчәк.

Район халкының яшәү шартларын яхшырту, экологик хәбәрдарлык дәрәҗәсен һәм грамоталылыгын арттыру районның тотрыклы үсеше өчен өстәмә стимуллар тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

2. Төп максатлар һәм бурычлар

Муниципаль программаның төп максатлары:

- әйләнә - тирә мохит пычрану нәтиҗәләрен бетерүгә юнәлдерелгән чараларның нәтиҗәлелеген арттыру;
- нәтиҗәләре әйләнә-тирәлекнең сыйфатының тискәре үзгәрешләренә китерүче хуҗалык эшчәнлегенең һәм башка эшчәнлекнең тискәре йогынтысын кисәтүче чаралар комплексын үткәрү.

Муниципаль программаның төп бурычлары:

- су объектларын рациональ куллану һәм саклау;
- җир ресурсларыннан нәтиҗәле файдалану һәм аларны саклау;
- районда җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итүне оптимальләштерү;
- районның яшел фондын саклау һәм үстерү;
- район халкының тормыш-көнкүрешенә уңай шартлар тәэмин итү;;
- халыкны экологик агарту.

Муниципаль Программа 2024-2027 елларда тормышка ашырыла.

Муниципаль программаны тормышка ашыру вакыты программа чараларын тәэмин итүнең ресурс мөмкинлекләрен исәпкә ала. Әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендәге беренче чираттагы бурычларны хәл итәргә һәм Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның саулыгына зыянлы тискәре йогынтыны булдырмау максатларында, инфраструктураны тотрыклы үстерү өчен нигез булдырырга мөмкинлек бирә.

3. Муниципаль Программаны тормышка ашыру механизмы

Муниципаль Программаның заказчысы-Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитеты. Программаның үтәлеш барышын гомуми координацияләү Алексеевск муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең инфраструктур үсеш буенча урынбасарына йөкләнгән. Программаны тормышка ашыру механизмы Программада катнашучыларның вәкаләтләрен һәм җаваплылыгын төгәл билгеләүгә нигезләнә.

4. Муниципаль Программаны ресурслар белән тәэмин итү

Программаны финанслау чыганаклар булганда һәм шушы максатларга Татарстан Республикасы бюджетыннан, Алексеевск муниципаль районы бюджетыннан бүлеп бирелә торган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль Программа чаралары буенча эшләрнең бәясе эшләрне башкару сметалары нигезендә билгеләнә.

5. Муниципаль программаны тормышка ашыруның нәтиҗәлелеген бәяләү

Программа чараларын тормышка ашыруның нәтиҗәлелеген социаль, икътисадый һәм экологик аспектларда карарга кирәк.

Икътисади нәтиҗәгә ирешеләчәк:

- нормадан тыш су һәм һава киңлекләренә чыгарылган калдыклар өчен түләүгә бәйле продукция җитештергәндә предприятиеләрнең чыгымнарын киметү, индустриаль һәм көнкүреш калдыкларын утильләштерүнең заманча методларын кертү;
- җитештерү һәм көнкүреш агынтыларының тискәре йогынтысын киметү;

Экологик нәтиҗәгә ирешеләчәк:

- әйләнә-тирәлеккә тискәре йогынтыны киметеп һәм локальләштереп; Алексеевск муниципаль районы территориясендә торак пунктларның санитар торышын яхшырту;

Социаль нәтиҗәгә ирешеләчәк:

- Алексеевск муниципаль районы халкының сәламәтлеген яхшыртып;
- халыкның әйләнә-тирә мохит торышы турында хәбәрдарлыгын арттыру;
- муниципаль программа чараларын гамәлгә ашыру нәтиҗәләрендә халыкның кызыксынучанлыгы дәрәҗәсен күтәрү;;
- тотрыклы әйләнә-тирәлекнең торышы турында белемнәр белән тәэмин итүне оештыруда гражданнарның ихтыяҗларын тормышка ашыру.

Муниципаль Программа «2024-2027 елларга Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының әйләнә-тирә мохитен саклау»

т/б	Чаралар	Башкаручы	Вакыт	Эш бәясе (млн. сум.)	Финанслау чыганагы	Көтелә торган нәтиҗә
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
I.Оештыру эшләре						
1.1	«Халыкның санитар-эпидемиологик һәм экологик куркынычсызлыгы буенча икеайлыкны үткәрү турында» Боерыкны әзерләү	Алексеевск муниципаль районының Башкарма комитеты	2024 2025 2026 2027	0,0		Канәгатьләнерлек санитар-экологик торышны тәэмин итү
II. Су объектларыннан нәтиҗәле файдалану һәм аларны саклау чаралары **Халыкны чиста эчә торган су белән тәэмин итү чаралары**						
2.1	Су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү Родники т.п һәм Березовая Грива т.п	Тендер нигезендә	2024	18,5	Республика бюджеты	Халыкны заманча санитар-гигиена таләпләренә җавап бирә торган сыйфатлы су белән тәэмин итү
2.2	Чуваш Майнасы торак пунктында су белән тәэмин итү челтәрләрен проектлау	«ТР ГУИС»ДКУ	2024	1,8	Республика бюджеты	Халыкны заманча санитар-гигиена таләпләренә җавап бирә торган сыйфатлы су белән тәэмин итү
2.3	Ахтырка елгасының агымын җайга сала торган чаралар	Тендер нигезендә	2024	71,0	Республика бюджеты	Экологик куркынычсызлыкны арттыру

2.4	Кыр Шонталы торак пунктында ГТКны капиталь ремонтлау проектын эшләү	«Татмелиорация» ҖЧҖ ТК	2024	1,9	Җирле бюджет	Экологик куркынычсызлыкны арттыру
2.5	Су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү Алексеевск штб (завод микрорайоны, Набережная)	Тендер нигезендә	2025	23.6	Республика бюджеты	Халыкны заманча санитар-гигиена таләпләренә җавап бирә торган сыйфатлы су белән тәэмин итү
2.6	Зур Тигәнәле торак пунктында ГТКны капиталь ремонтлау проектын эшләү	«Татмелиорация» ҖЧҖ ТК	2025	2,4	Җирле бюджет	Экологик куркынычсызлыкны арттыру
2.7	Чуваш Майнасы торак пунктында су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү, 3 км	Тендер нигезендә	2025	18,5	Республика бюджеты	Халыкны заманча санитар-гигиена таләпләренә җавап бирә торган сыйфатлы су белән тәэмин итү
2.9	Зур Тигәнәле торак пунктында ГТКны капиталь ремонтлау	Тендер нигезендә	2026	14,0	Республика бюджеты	Су агызу плотинасынын экологик куркынычсызлыгын арттыру
	Кыр Шонталы торак пунктында ГТКны капиталь ремонтлау	Тендер нигезендә	2026	14,0	Республика бюджеты	Су агызу плотинасынын экологик куркынычсызлыгын арттыру
2.10	Торак пунктларны су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү		2026 2027	18,5 18,5	Республика бюджеты	Халыкны заманча санитар-гигиена таләпләренә җавап бирә торган сыйфатлы су

						белән тәэмин итү
2.11	Гидротехник корылмаларны декларация алды тикшерүе		2026	0,600	Җирле бюджет	Су агызу плотинасынын экологик куркынычсызлыгын арттыру
2.12	Гидротехник корылмаларны декларация алды тикшерүе		2027	0,600	Җирле бюджет	Су агызу плотинасынын экологик куркынычсызлыгын арттыру
III.	**Шәһәр һәм авыл җирлекләренең яшел фондын саклау буенча чаралар.Җир ресурсларыннан, үсемлекләр дөньясыннан нәтиҗәле файдалану һәм аларны саклау чаралары.**					
3.1	Сәнәгать предприятиеләре һәм учреждениеләре, кече һәм урта бизнес объектлары янындагы территорияләрне төзекләндерү	Башкарма комитет, шәһәр һәм авыл җирлекләре, предприятиеләр, оешмалар һәм учреждениеләр	2024 2025 2026 2027	-	-	Халыкның яшәү шартларын яхшырту
3.2	Санкцияләнмәгән чүплекләрне бетерү	Шәһәр һәм авыл җирлекләре башкарма комитеты	2024 2025 2027	0,530 0,570 0,420	Җирле бюджет	Халыкның яшәү шартларын яхшырту
3.3	Каты көнкүреш калдыклары контейнерларын сатып алу	Алексеевск муниципаль районы башкарма комитеты	2024 2026 2027	0,600 0,480 0,420	Җирле бюджет	Халыкның яшәү шартларын яхшырту
	Контейнер мәйданчыкларын җиһазлау	Шәһәр һәм авыл җирлекләре башкарма	2025 2026 2027	0,590 0,500 0,450	Җирле бюджет	Халыкның яшәү шартларын яхшырту

		комитеты				
3.3	Яшелләндерү объектларын карап тоту, үсентеләрне ревизияләү һәм утырту, клумбаларны төзекләндерү	Шәһәр һәм авыл җирлекләре башкарма комитеты	2024 2025 2026 2027	0,320 0,350 0,350 0,350	Җирле бюджет	Халыкның яшәү шартларын яхшырту
IV.	**Экологик тәрбия, белем бирү һәм халыкны агарту**					
4.1	Уку йортларында балаларга һәм яшьләргә экологик тәрбия, белем бирү һәм агарту буенча чаралар үткәрү	Мәгариф бүлеге	2024 2025 2026 2027	-	-	Өзлексез экологик белем бирү системасын үстерү, гражданлык үзаңын һәм активлыгын, балалар һәм яшьләрнең экологик культурасын арттыру

Башкарма комитетының
эшләр идарәчесе **Г.Ә. Йосыпова**